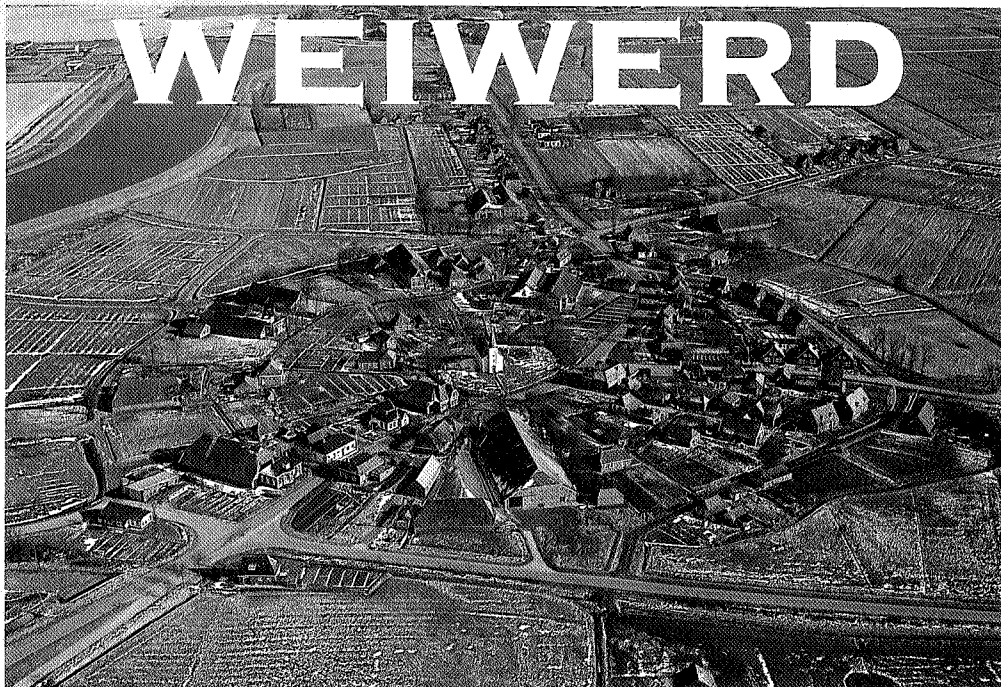

EEN GROET UIT

WEIWERD

Carla Alma

Weiwerd in 1968, foto
Aerophoto Eelde

De 'Oosthoek', zo werden de drie dorpen Oterdum, Heveskes en Weiwerd, ten zuiden van Delfzijl, ooit genoemd. Zeer veel in deze streek ging op de schop in de jaren zestig, toen de regering een reddingsoperatie voor de werkgelegenheid op gang bracht. Nieuwe industrieën moesten Delfzijl opstoten in de vaart der volkeren. Daarbij ging heel veel van het landschap en van de historisch-geografische en cultuurhistorische waarden verloren.

In het wierdedorp Weiwerd zijn de restanten van een zeer oud cultuurlandschap nog goed zichtbaar. Een nog geheel gave terp en een dorp met een karakteristieke radiaalstructuur. Van de drie dorpen die moesten wijken voor de industriële expansie van Delfzijl, is alleen Weiwerd nog enigszins, hoewel zeer gehavend, overeind gebleven. Oterdum is bij het graven van het Zeehavenkanaal, de toegangsweg voor het havengebied van Delfzijl, geheel ondergespit. Zelfs de doden zijn 'aan de dijk gezet'. En van het ooit met grote gemeenschapszin bloeiende dorp Heveskes, staat alleen nog op uiterst wankel basis de kerk overeind. Door inspanningen van particulieren is er nu zicht op een voorzichtige restauratie van dit middeleeuwse kerkje. Weiwerd is al jaren een dorp in afbraak.

Film

Voor Derk Huizinga, eind jaren vijftig in Delfzijl geboren, is die afbraak aanleiding het initiatief te nemen om te redden wat er te redden valt. Hij heeft een film gemaakt: *'Een groet uit Weiwerd'*. Huizinga legt uit: *'Mijn grootouders woonden in Weiwerd en als kind kwam ik daar veel. Als jongen werd ik op die manier geconfronteerd met alleen maar afbraak en de komst van industrie. Oterdam en Heveskes waren eind jaren zestig al helemaal weg, de afbraak van Weiwerd begon in 1972.'*

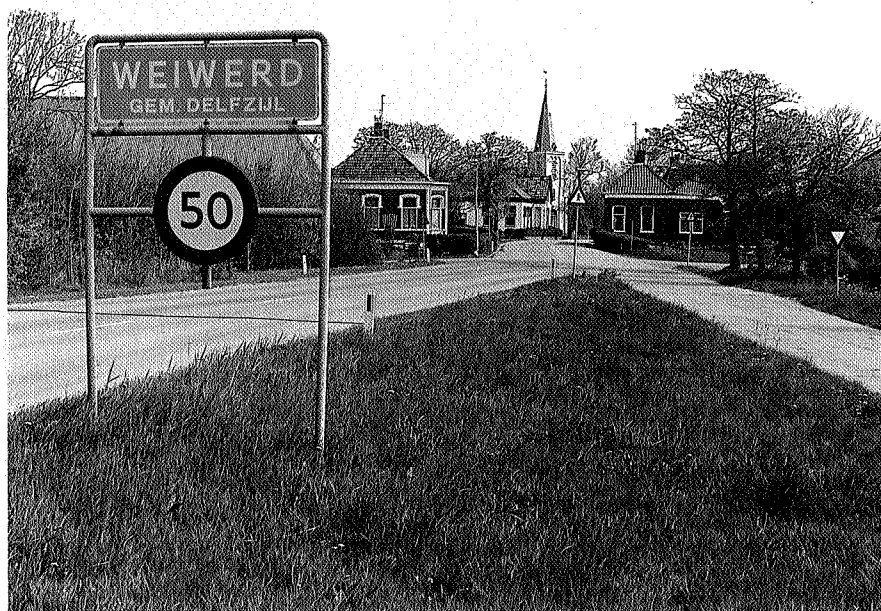
In dat jaar nam de gemeente het besluit om Weiwerd op te nemen in het beheersgebied van het Havenschap Delfzijl: de mensen werden hun huizen 'uitgekocht'. Hetzelfde fenomeen was enkele jaren later in de nabijheid van de nieuwe Eemshaven te zien: ook het dorp Oudeschip moest van de kaart verdwijnen zodra de fabrieken zich zouden aanmelden. Voor Oudeschip is het tij na tien jaar gekeerd. Men woont daar nu weer in z'n eigen teruggekochte woning en het dorp is weer opgebloeid.

Twintig jaar ergernis

Waarom nu pas een reddingsoperatie voor Weiwerd? Huizinga: *'Aan het maken van de video-film is twintig jaar ergernis voorafgegaan. In 1992 ben ik cursussen video gaan volgen en na twee jaar ervaring heb ik Weiwerd gefilmd. De afbraak van een van de mooiste huizen van het dorp was de bekende druppel. Ik vond dat ik moest vastleggen wat er nog overbleef, anders zou er niets meer te filmen zijn.'*

Het Havenschap Delfzijl is nog steeds eigenaar van de meeste huizen. Het beleid daar is: zodra iemand vertrekt, gaat z'n huis direct plat. Ook al is oprukkende industrie al lang geen dreiging meer. En ook al zijn er liefhebbers voor de huizen. Het huidige dorp bestaat nog uit 15 huizen met zo'n 25 bewoners.

Huizinga: *'Destijds waren de inwoners heel gelaten over de afbraak van hun dorp. De dreiging van ontginning hing hen boven het hoofd. Bovendien ging de school dicht, de (beeldbepalende) kerk werd gestoopt, het sociale verband verduwen uit het dorp en zo ontstond een neerwaartse spiraal. Toen na vijftien jaar de "industriële stap voorwaarts" toch niet goed uit de verf kwam, en men graag "buiten" wilde wonen, wilden*

sommige oud-Weiwerders wel terug.'

Derk Huizinga heeft de Stichting Behoud Weiwerd opgericht. Doel is de huizen die er nog staan te behouden en de restanten van het nog zichtbare oude cultuurlandschap te benadrukken door een restauratie. De jonge Stichting is daarover in overleg met de gemeente en het Havenschap. Daar ziet men wel iets in het herstellen van elementen van de radiale structuur, maar men denkt voorlopig nog niet aan het behouden van de woningen. De Stichting is strijdbaar. Huizinga en de zijnen (veelal oud-Weiwerders) willen de dorpsgemeenschap nieuwe impulsen geven, ook nieuwbouw op leeggevallene plekken streven ze na.

Huizinga: *'De film heeft veel in gang gezet. Hij is vertoond op het Regionale Videofestival in Zwolle en werd geselecteerd voor het Landelijk Videofestival in Nijmegen. Hij kreeg daar een eervolle vermelding.'*

Het nog overeind staande dorpshuis in Weiwerd puild uit toen Derk z'n film daar kwam vertonen. *'Nu als vervolg op die avonden onze Stichting is opgericht, willen we meer doen. Fondsen verzamelen, zoals ook voor het behoud van het kerkje van Heveskes*

Weiwerd rond 1980 toen de kerk nog aanwezig was, foto Jan van de Kam

is gebeurd; dorpshuisactiviteiten organiseren, een fototentoonstelling over de terpengeschiedenis alhier en het met vrijwilligers opknappen van bestaande elementen in het dorp.'

Er is, als de toestemming van het Havenschap daarvoor komt, al een aantal plannen gemaakt. Zo wil de Stichting de oude bewegwijzering weer aanbrengen, meidoornheggen planten, de kerkgracht weer uitbaggeren en een beeldbepalend element op de plaats van de kerk neerzetten, een oude dobbe uitgraven om de voormalige dijkdoorbraken in het landschap te kunnen terugvinden, etc.

'Uiteindelijk,' zegt Huizinga, *'zou Weiwerd nu een beschermd dorpsgezicht zijn geweest als het er nog zo uitzag als vijftig jaar geleden.'*

De Stichting is op zoek naar enthousiaste bestuursleden en vrijwilligers en uiteraard naar financiën. De Stichting is te bereiken op telefoonnummer 050-5414337; giften zijn welkom op het rekeningnummer van de VSB-bank: 897386396 t.n.v. Stichting Behoud Weiwerd. ☺